

POSELSTVÍ PAPEŽE
JANA PAVLA II.
K XXII. SVĚTOVÉMU DNI
CESTOVNÍHO RUCHU
27. ZÁŘÍ 2001

VYDAL SEKRETARIÁT ČESKÉ BISKUPSKÉ KONFERENCE
PRAHA 2001
(PRO VNITŘNÍ POTŘEBU)

1. U příležitosti XXII. světového dne cestovního ruchu, jehož tématem je „*Cestovní ruch jako nástroj sloužící pokoji a dialogu mezi civilizacemi*“, srdečně zdravím všechny, kdo různými způsoby pracují v této významné společenské oblasti. Cestovní ruch totiž stále více ovlivňuje život jednotlivců i celých národů. Moderní dopravní prostředky usnadňují pohyb milionům cestovatelů vyhledávajících odpočinek, kontakt s přírodou nebo hlubší poznání kultury jiných národů. Turistický ‚průmysl‘ vychází těmto touhám vstříc a rozhojňuje nabídku itinerářů umožňujících nové zážitky. Můžeme s klidem říci, že v podstatě padly bariéry, které oddělovaly jednotlivé národy a navzájem je odcizovaly.

V souladu s rozhodnutím Organizace spojených národů, která vyhlásila rok 2000 „Mezinárodním rokem dialogu mezi civilizacemi“, představuje téma zvolené Světovou organizací cestovního ruchu pozvání k úvahám o způsobech, jimiž může cestovní ruch přispívat k dialogu mezi civilizacemi. Sám jsem se tomuto tématu věnoval v letošním poselství ke Světovému dni míru. Tato otázka si totiž zaslouží pozornost, neboť právě v mezikulturním dialogu nacházíme „potřebnou cestu k budování usmířeného světa, který může pokojně hledět do budoucnosti“ (*Poselství ke Světovému dni míru 2001*, 3).

2. Turistický ‚průmysl‘ nám odhaluje tvář světa, který je stále globalizovanější a projevuje se v něm čím dál více vzájemných souvislostí. Rozvoj cestovního ruchu, zejména cestování za kulturou, nepochybně prospívá těm, kdo se na takové cesty vydávají, a společenstvím, která návštěvníky a turisty přijímají. Lze zaznamenat všeobecné vnímání důležitosti velkých uměleckých děl; jsou považována za znamení identity různých civilizací, ustavičně narůstá potřeba jejich ochrany i ze strany mezinárodního společenství. V některých místech však masový cestovní ruch vytvořil jakousi formu subkultury ponižující jak turistu, tak hostitelské společenství. Dochází totiž ke komerční manipulaci dědictví původních civilizací a dosud živých iniciačních rituálů v některých tradičních společnostech. Cestovní ruch se pro hostitelské společenství nezřídka stává příležitostí k prodeji takzvaně exotických výrobků. Tak se rodí přepychová prázdninová střediska, která jsou daleka skutečného kontaktu s kulturou hostitelské země nebo pro něž je typická „povrchní exotika“ vyhovující zvědavcům dychtícím po něčem novém. Tato bezbřehá touha někdy vyvěrá v ponižující zvrácenosti, jako je vykořisťování žen a dětí v bezohledném obchodu se sexualitou, jenž

je zdrojem neomluvitelného pohoršení. Je zapotřebí učinit vše pro to, aby se cestovní ruch v žádném případě nestal moderní formou vykořisťování, nýbrž aby představoval příležitost k užitečné výměně zkušeností a plodnému dialogu mezi různými civilizacemi.

V globalizované společnosti se cestovní ruch někdy stává významným faktorem působícím radikální a nezvratné změny v hostitelském společenství. Pod tlakem konzumního způsobu života může proměnit ve spotřební zboží kulturu, náboženské obřady a etnické slavnosti, které jsou stále více ochuzovány tak, aby vyhovovaly většímu počtu turistů. Jejich požadavky jsou pak uspokojovány „rekonstruovanou etnickou podobou“, která je pravým opakem opravdového dialogu mezi civilizacemi, jenž by respektoval autentičnost a realitu zúčastněných stran.

3. Není pochyb o tom, že správně orientovaný cestovní ruch se stává příležitostí k dialogu mezi civilizacemi a kulturami, v konečném důsledku pak vykonává cennou službu míru. Sama podstata cestovního ruchu chová rysy, které k tomuto dialogu přispívají. Cestování totiž umožňuje odstup od všedního života, od práce a povinností, jež na nás nutně doléhají. V takové situaci člověk „dokáže hledět na svůj život i na život ostatních lidí jinými očima. Člověk osvobozený od naléhavých každodenních starostí má příležitost znovu objevit svůj kontemplativní rozměr, poznávat Boží dílo v přírodě a především v jiných lidech“ (*Anděl Páně*, 21. července 1996).

Cestovní ruch umožňuje kontakt s odlišným způsobem života, s jinými náboženstvími, různými pohledy na svět a na jeho dějiny. Člověk tak objevuje, že on sám i ostatní, ať jako osoby či jako lidská společenství, jsou součástí nedozírných dějin lidstva, jsou dědici a druhý v důvěrně blízkém, a přitom cizím světě. Tehdy se rodí nový pohled na druhé, jenž člověka osvobozuje od nebezpečí uzavřenosti.

Při cestování člověk objevuje nová místa, nové kraje, nové barvy, různé formy a způsoby vnímání a prožívání přírody. Turista zvyklý na svůj domov, své město, na známou krajinu a zvuky přizpůsobuje pohled jiným obrazům, učí se nová slova, obdivuje rozmanitost světa, kterou nikdo nedokáže zcela obsáhnout. Bezpochyby tak roste jeho úcta ke všemu, co jej obklopuje, a vědomí, že vše je zapotřebí chránit.

Cestovatel při pohledu na divy stvoření vnímá srdcem přítomnost Stvořitele a touží vyjádřit hluboký vděk: „Jak jsou vzácná všechna jeho díla, i když z nich vidíme jen jiskřičku“ (*Sír* 42,22).

Namísto uzavírání se do sebe jsou dnes národy více než kdykoli dříve vybízeny k otevřenosti vůči ostatním, ke konfrontaci s odlišnými způsoby myšlení a žití. Cestovní ruch představuje vhodnou příležitost k tomuto dialogu mezi civilizacemi, protože podporuje bohatství, jímž se různé civilizace od sebe liší, posiluje živou památku dějin, společenských, náboženských a duchovních tradic a prohlubuje vzájemné poznávání bohatství celého lidstva.

4. Vybízím proto všechny věřící v souvislosti se Světovým dnem cestovního ruchu, aby uvažovali o pozitivních a negativních stránkách cestovního ruchu, a účinně tím podávali svědectví o své víře v tak významné oblasti lidského života.

Nikdo by neměl podlehnout pokušení učinit svůj volný čas dobou „odpočinku od hodnot“ (srov. *Anděl Páně*, 4. července 1993). Je naopak zapotřebí šířit etiku cestovního ruchu. V této souvislosti si zaslouží pozornost „Světový etický kodex cestovního ruchu“ představující myšlenky, na nichž se shodují mnohé státy, turistické společnosti a Světová organizace cestovního ruchu. Tento dokument svědčí o významném pokroku v chápání cestovního ruchu: jde nejen o jednu z mnoha ekonomických aktivit, ale o privilegovaný nástroj osobního i kolektivního rozvoje. Díky němu totiž může být kulturní dědictví lidstva lépe využíváno především ve prospěch dialogu mezi jednotlivými civilizacemi a na podporu trvalého míru.

Je třeba zdůraznit, že tento Světový etický kodex zohledňuje nej-různější motivaci, která vede lidi k tomu, aby cestovali křížem krážem naší planetou, a věnuje zvláštní pozornost cestám podnikaným z náboženských důvodů, jako jsou poutě a návštěvy posvátných míst.

5. Setkávání kultur a jejich výměny jistě napomáhají vzájemnému poznávání lidí i národů a budování větší solidarity a bratrství ve společnosti. Cestovní ruch s sebou nese dočasné soužití s jinými lidmi, získávání informací o jejich životních podmínkách, problémech a náboženství. Předpokládá také sdílení jejich oprávněných tužeb a přispívá k jejich uznání pokojnou cestou.

Správně pojatá etika cestovního ruchu ovlivňuje chování turistů, činí je solidárními spolupracovníky, kteří kladou vysoké nároky na sebe i na ty, kdo jejich cestu organizují. Stávají se tak protagonisty dialogu mezi různými civilizacemi a kulturami směřujícím k civilizaci lásky a poko-

je. Tyto kontakty přispívají k navázání mírových vztahů mezi národy, které mohou vyrůstat jen na základě „solidární turistiky“, spočívající v účasti všech stran. Pouze dialog „rovného s rovným“ může učinit kontakty jednotlivých kultur příležitostmi ke vzájemnému porozumění, poznávání a uvolňování napětí mezi lidmi. Je proto zapotřebí podporovat veškeré formy účinného vzájemného poznávání kultur. Je nutné zaručit obyvatelům turistických oblastí náležitou účast na plánování turistických aktivit a bedlivě stanovit jejich ekonomické, ekologické či kulturní meze.

Stejně tak je vhodné, aby veškeré struktury přijímající země usilovaly o vytváření takových příležitostí cestovního ruchu, které budou sloužit tamním obyvatelům a jejich společenství.

V takovém případě se cestovní ruch stává nástrojem solidarity mezi lidmi, nástrojem setkávání různých civilizací a napomáhá porozumění mezi jednotlivci i celými národy a představuje příležitost k uskutečňování pokojné budoucnosti.

Křesťané, ať jako organizátoři či jako uživatelé cestovního ruchu, vždy dodávají turistickým aktivitám evangelního ducha, neboť chovají na paměti Pánovu výzvu: „Když vejdete do některého domu, řekněte nejprve: ‘Pokoj tomuto domu!’ A přijmou-li pozdrav pokoje, váš pokoj na nich spočine“ (*Lk 10,5–6*). Ať jsou proto svědky pokoje a přinášejí pokoj všem lidem, s nimiž se setkají.

Prosím Pána, aby tato zásadní oblast lidské činnosti byla trvale prochnuta křesťanskými hodnotami a aby se stala nástrojem evangelizace. S tímto úmyslem prosím o mateřskou přímluvu Pannu Marii, Matku všeho lidstva, a všem, kdo pracují v oblasti cestovního ruchu, ze srdce uděluji zvláštní apoštolské požehnání.

Ve Vatikánu 9. června 2001

